

**V Próbną Matura z portalem
 „Chemia dla Maturzysty”
 dla uczniów klas maturalnych
 nowa podstawa
 Czas pracy: 180 minut**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz zawiera 25 stron.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. W rozwiązaniach zadań rachunkowych przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku. Pamiętaj o jednostkach!
4. Pisz czytelnie. Nie używaj czerwonego długopisu.
5. Błędne zapisy wyraźnie podkreśl. Nie używaj korektora.
6. Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.
7. Korzystaj z karty wybranych tablic chemicznych, linijki oraz kalkulatora.

Powodzenia :-)

Imię: .....

Nazwisko: .....

Uzyskany wynik (pkt):.....

Uzyskany wynik (%):.....

5 Maja 2016 r.

**Czas pracy:
 180 minut**

**Liczba punktów
 do uzyskania: 60**

Zadanie 1. (2 pkt)

Srebro występujące na Ziemi w stanie wolnym oraz w formie związków, składa się z dwóch różnych izotopów różniących się w budowie atomów o dwa neutrony. Zawartość procentowa izotopu o mniejszej liczbie masowej wynosi **51,839 %**. Przeprowadź odpowiednie obliczenia i podaj **liczby masowe** obu izotopów srebra.

Obliczenia:

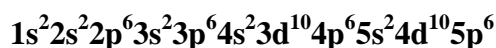
Liczby masowe izotopów srebra:

$A_1 =$

$A_2 =$

Zadanie 2. (1 pkt)

Jednoujemnie naładowany, prosty anion pierwiastka X ma konfigurację elektronową:

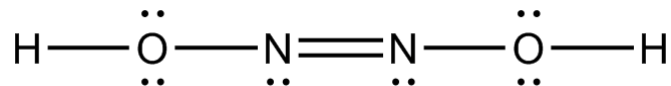

Uzupełnij tabelę wpisując odpowiednie informacje o pierwiastku X.

Numer okresu	Numer grupy	Liczba elektronów walencyjnych	Blok energetyczny

Informacja wstępna do Zadań 3 – 6.

Kwas diazotowy(I) $H_2N_2O_2$ jest jednym z bardziej „egzotycznych” kwasów tlenowych azotu. Jego wzór elektronowy (bez uwzględnienia kształtu) przedstawiono na poniższym rysunku:

Na podstawie wyników badań budowy cząsteczek tego związku ustalono, że kwas ten występuje przede wszystkim w trwalszej termodynamicznie formie **trans**.

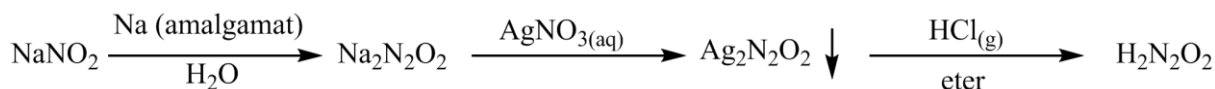
W stanie czystym w temperaturze $25^\circ C$ oraz pod ciśnieniem $1013 hPa$ można go otrzymać w formie bezbarwnych kryształów, które łatwo eksplodują. Kwas ten jest słabym, dwuprotonowym kwasem o wartościach stałych dysocjacji równych odpowiednio:

$$K_{a1} = 6.17 \cdot 10^{-8}$$

$$K_{a2} = 2.88 \cdot 10^{-12}$$

Kwas diazotowy(I) tworzy dwa szeregi soli - wodorosole z anionem $HN_2O_2^-$ oraz „zwykłe sole” z anionem $N_2O_2^{2-}$. W roztworach wodnych powoli ulega rozkładowi do tlenku azotu(I) oraz związku chemicznego, bez którego nie istniałoby życie na Ziemi. W temperaturze $25^\circ C$ w roztworze wodnym o niskim pH czas połowicznego rozkładu $H_2N_2O_2$ wynosi 16 dni.

Kwas diazotowy(I) można otrzymać w ciągu przemian przedstawionych na schemacie:

Zadanie 3. (2 pkt)

Przeanalizuj dokładnie treść informacji wstępnej a następnie wskaż, które z poniższych zdań są prawdziwe (P), a które fałszywe (F):

1.) Atomy azotu w kwasie diazotowym(I) są w stanie hybrydyzacji sp^2 , a atomy tlenu w stanie hybrydyzacji sp .	
2.) Wszystkie atomy w kwasie diazotowym(I) mogą leżeć w płaszczyźnie.	
3.) Kwas diazotowy(I) będzie dysocjował jednostopniowo w wodzie.	
4.) Kwas diazotowy(I), gdyby nie ulegał wybuchowemu rozkładowi to charakteryzowałby się niższą temperaturą topnienia niż kwas azotowy(V).	
5.) Kwas diazotowy(I) wypiera kwas etanowy (octowy) z etanianów metali (octanów).	

Zadanie 4. (2 pkt)

Wiedząc, że czas połowicznego rozkładu związku chemicznego tak samo charakteryzuje kinetykę rozkładu związku chemicznego jak czas połowicznego rozpadu charakteryzuje rozpad promieniotwórczy pierwiastka, **oblicz, ile mg** kwasu diazotowego(I) **pozostanie** w 200 cm³ 0.5-molowego roztworu kwasu diazotowego(I) po 64 dniach. W obliczeniach przyjmij następujące wartości mas molowych: $M_H = 1 \text{ g/mol}$, $M_N = 14 \text{ g/mol}$, $M_O = 16 \text{ g/mol}$. **Wynik podaj z dokładnością do 1 mg.**

Obliczenia:

Odpowiedź:

.....

.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Na podstawie informacji wstępnej napisz:

a.) Równanie reakcji rozkładu kwasu diazotowego(I) w roztworze wodnym (przy niskim pH) **w formie cząsteczkowej**:

.....

b.) Równanie reakcji drugiego etapu otrzymywania kwasu diazotowego(I) (reakcja pomiędzy diazotanem(I) sodu a azotanem(V) srebra) **w formie jonowej skróconej**:

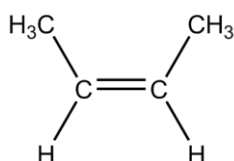
.....

c.) Równanie reakcji pomiędzy wodorotlenkiem baru a kwasem diazotowym(I) prowadzącej do otrzymania wodorosoli **w formie cząsteczkowej**:

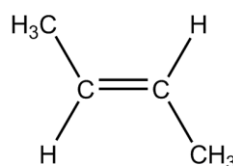
.....

Zadanie 6. (1 pkt)

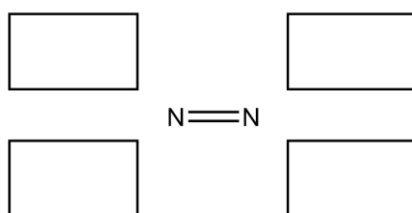
Możliwość występowania kwasu diazotowego(I) w formie izomerów geometrycznych **cis/trans** wynika z obecności podwójnego wiązania N=N, podobnie jak w przypadku alkenów, w których to obecne jest podwójne wiązanie C=C. **Traktując parę elektronową jak podstawnik**, oraz korzystając z poniższego rysunku przypominającego izomerię geometryczną alkenów, uzupełnij rysunek tak, aby otrzymać wzór elektronowy **trwalszego termodynamicznie izomeru geometrycznego kwasu diazotowego(I)**. **W poniższe prostokąty wrysuj odpowiedni podstawnik lub parę elektronową w formie dwóch kropek. Dorysuj również brakujące wiązania.**

cis-but-2-en

trans-but-2-en

trwalszy termodynamicznie
izomer geometryczny
kwasu diazotowego(I)

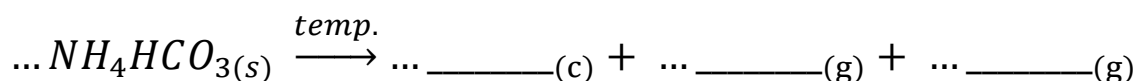
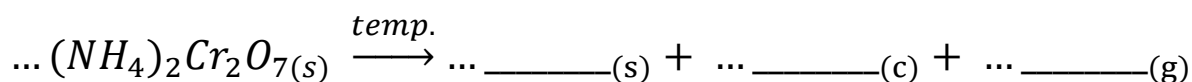
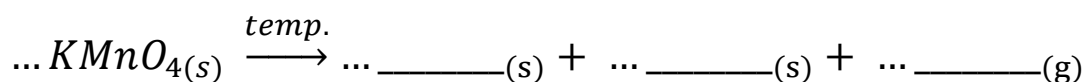
Zadanie 7. (2 pkt)

Wiele substancji chemicznych pod wpływem ogrzewania ulega rozkładowi. Reakcje te nie wymagają obecności rozpuszczalnika. Dokończ poniższe reakcje przez dopisanie odpowiednich produktów oraz wpisanie odpowiednich współczynników stechiometrycznych. **Pamiętaj o wpisaniu domyślnych jedynek.** Oznaczenia w prawych, dolnych indeksach są następujące (stany skupienia produktów sprowadzono do $t = 25\text{ }^{\circ}\text{C}$ i $p = 1013\text{ hPa}$):

(s) – ciało stałe

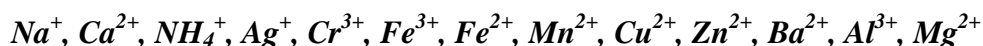
(c) – ciecz

(g) - gaz

Informacja wstępna do Zadań 8 – 9.

Na zajęciach Kółka Chemicznego w szkole prowadzono doświadczenia z wykrywania kationów za pomocą różnych reakcji chemicznych. W każdej z pięciu probówek A, B, C, D oraz E był **obecny tylko jeden** z możliwych kationów z poniższej listy:

Obecny w każdej probówce kation pochodził z rozpuszczenia w wodzie odpowiedniego azotanu(V). Uczniowie podzielili się na **dwie grupy**. Każda z grup analizowała próbki w inny sposób.

Grupa I analizowała roztwory wodne z probówek A, B, C, D i E przez określenie barwy roztworu w świetle słonecznym. Poniżej przedstawiono wyniki tej próby:

Probówka A: Roztwór w tej probówce w świetle słonecznym był bezbarwny, jednak po zbliżeniu białej kartki sprawiał wrażenie bladoróżowego.

Probówka B: Roztwór w tej probówce w świetle słonecznym był bladozielony.

Probówka C: Roztwór w tej probówce w świetle słonecznym był niebieski.

Probówka D: Roztwór w tej probówce w świetle słonecznym był bezbarwny.

Probówka E: Roztwór w tej probówce w świetle słonecznym był bezbarwny.

Grupa II badała zachowanie się roztworów pod wpływem wodnego roztworu KOH. Poniżej przedstawiono obserwacje:

Probówka A: Po dodaniu do probówki wodnego roztworu KOH wytrącił się białobeżowy osad, który w miarę upływu czasu stał się brunatny.

Probówka B: Po dodaniu do probówki wodnego roztworu KOH wytrącił się białozielonkawy osad, który w miarę upływu czasu stał się brunatny.

Probówka C: Po dodaniu do probówki wodnego roztworu KOH wytrącił się niebieski osad. Osad łatwo rozтворяł się w nadmiarze dodawanego KOH.

Probówka D: Po dodaniu do probówki wodnego roztworu KOH nie zaobserwowano żadnych zmian.

Probówka E: Po dodaniu do probówki wodnego roztworu KOH pojawił się charakterystyczny ostry zapach. Wilgotny papier uniwersalny zbliżony do wylotu probówki stał się wyraźnie niebieski.

Zadanie 8. (2 pkt)

Na podstawie wyników badań obu grup napisz **wzory kationów**, które znajdowały się w probówkach:

Probówka A: .....

Probówka B: .....

Probówka C: .....

Probówka D: .....

Probówka E: .....

Zadanie 9. (2 pkt)

Napisz równania reakcji, jakie zachodziły w badaniach **Grupy II**. Równania reakcji zapisz **w formie cząsteczkowej**:

Równania reakcji w probówce A:

.....
 .....

Równania reakcji w probówce B:

.....
 .....

Równania reakcji w probówce C:

.....
 .....

Zadanie 10. (1 pkt)

Siarczan(VI) amonu zmieszano z wodorosiarczanem(VI) amonu w stosunku masowym 1,722 : 1. Oblicz, w jakim stosunku molowym zmieszano obie sole. W obliczeniach przyjmij następujące wartości mas molowych: $M_H = 1 \text{ g/mol}$, $M_N = 14 \text{ g/mol}$, $M_O = 16 \text{ g/mol}$, $M_S = 32 \text{ g/mol}$. Wynik podaj w formie najmniejszych liczb całkowitych.

Obliczenia:

Odpowiedź:

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Dobierz współczynniki stechiometryczne w reakcji:

sposobem jonowo-elektronowym (**bilans masy i ładunku**). Do ostatecznego równania wpisz odpowiednie współczynniki stechiometryczne (jedynki też). **Pamiętaj o mocy elektrolitów i konsekwencji zapisu jonowego.** Napisz wzór utleniacza i reduktora w tej reakcji.

Równanie połówkowe elektronacji:

.....

Równanie połówkowe dezelektronacji:

.....

Utleniacz: .....

Reduktor: .....

Informacja wstępna do Zadań 12 – 15.

Stop Devardy opisany w 1894 roku przez włoskiego chemika Arturo Devarda składa się z glinu, cynku oraz miedzi. Stop ten jest odporny na korozję, łatwy w obróbce a jednocześnie twardy. Znalazł zastosowanie w formie sproszkowanej, jako środek redukujący, np. po dodaniu go do alkalicznego roztworu zawierającego azotany(V), redukuje je do bezbarwnego gazu X o ostrym, charakterystycznym zapachu. Gaz ten powoduje zmianę zabarwienia zwilżonego papierka uniwersalnego z żółtej na niebieską. Gaz X z kwasami daje sole. Wiele z tych soli znalazło zastosowania, jako nawozy sztuczne.

Zadanie 12. (2 pkt)

W celu określenia składu procentowego metali w stopie Devardy, **58,00 g** tego stopu wrzucono do nadmiaru **20 %** wodnego roztworu HCl. W reakcji odpowiednich składników stopu z HCl wydzielilo się w warunkach normalnych **33,35 dm³** gazowego wodoru. Nieroztworzony osad odsączono, wysuszono i zważono. Jego masa wyniosła **29,00 g**. Oblicz skład procentowy metali w stopie Devardy w procentach masowych. W obliczeniach przyjmij następujące wartości mas molowych: **$M_H = 1 \text{ g/mol}$, $M_{Cu} = 63.5 \text{ g/mol}$, $M_{Zn} = 65.4 \text{ g/mol}$, $M_{Al} = 27 \text{ g/mol}$, $M_{Cl} = 35.5 \text{ g/mol}$** . Wartości procentowe podaj z dokładnością do liczb całkowitych.

Rozwiązanie:

Odpowiedź: .....

.....

Zadanie 13. (1 pkt)

Opisane w informacji wstępnej właściwości redukujące stopu Devardy wynikają z właściwości redukujących obecnych w nim metali. Uporządkuj metale, składniki stopu Devardy zgodnie z **rosnącymi właściwościami redukującymi**:

.....

→

rosnące właściwości redukujące

Zadanie 14. (2 pkt)

Napisz wzór sumaryczny, wzór elektronowy Lewisa oraz jedną z nazw (systematyczną lub zwyczajową) gazu X, który wydzielął się podczas wrzucenia stopu Devardy do alkalicznego roztworu zawierającego aniony azotanowe(V).

Wzór sumaryczny: .....

Wzór elektronowy Lewisa: .....

Nazwa systematyczna lub zwyczajowa: .....

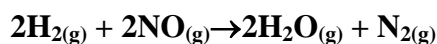
Zadanie 15. (2 pkt)

Wskaż, które ze zdań dotyczących stopu Devardy są prawdziwe (**P**), a które fałszywe (**F**).

Zdanie	P/F
Stop Devardy w wilgotnym powietrzu będzie łatwo korodował.	
Stop Devardy przewodzi prąd elektryczny w stanie stałym.	
Stop Devardy dobrze przewodzi ciepło.	
Po rozтворzeniu stopu Devardy w rozcieńczonym HNO ₃ powstaje klarowny, niebieski roztwór.	

Informacja wstępna do Zadań 16 – 18.

Wyznaczone doświadczalnie równanie kinetyczne dla reakcji:

przewodzonej w temperaturze 800°C ma postać:

$$V = k \cdot [\text{NO}]^2 \cdot [\text{H}_2] \quad \text{mol} \cdot \text{dm}^{-3} \cdot \text{s}^{-1}$$

Zadanie 16. (1 pkt)

Oblicz jak zmieni się szybkość tej reakcji, jeśli stężenie molowe H_2 zwiększymy ośmiokrotnie a stężenie NO zmniejszymy dwukrotnie.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

.....

Zadanie 17. (1 pkt)

Jaki jest całkowity rząd tej reakcji?

Całkowity rząd tej reakcji wynosi: .....

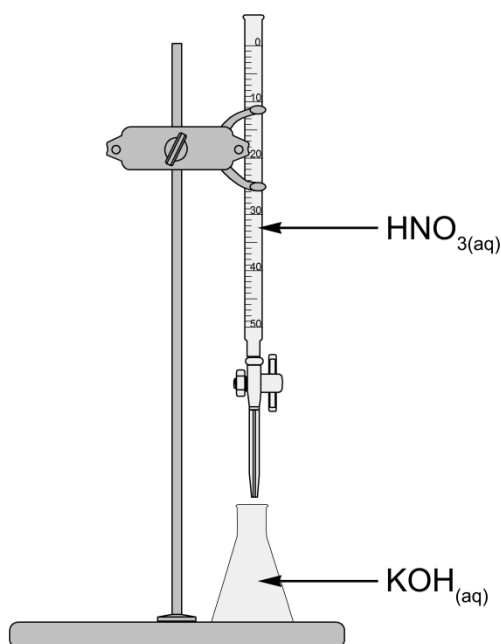
Zadanie 18. (1 pkt)

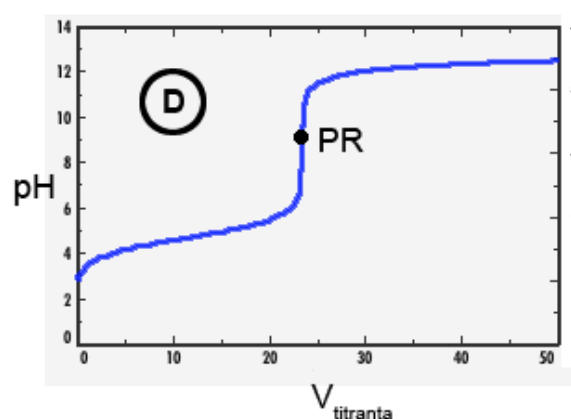
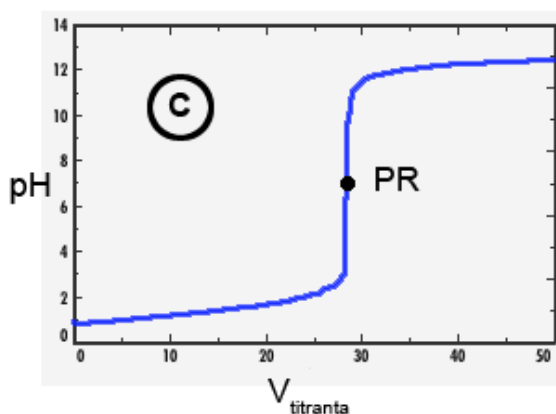
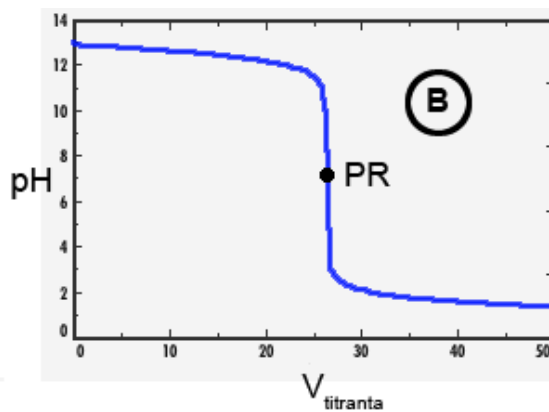
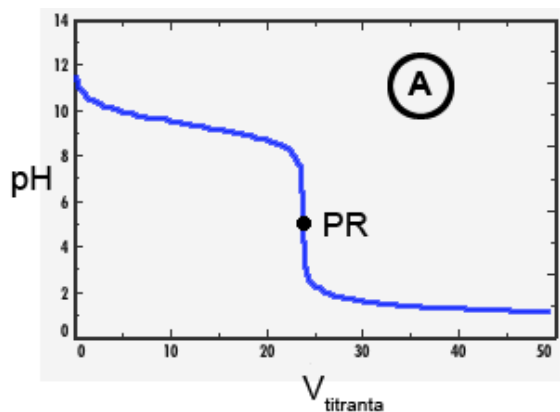
Na podstawie przedstawionego równania kinetycznego wyprowadź jednostkę stałej szybkości dla tej reakcji (k).

Jednostka stałej szybkości reakcji to: .....

Informacja do zadań 19 – 21.

Miareczkowanie alkacymetryczne jest jedną z technik analizy ilościowej, która pozwala określić stężenie/ilość kwasu lub zasady w próbce. Technika ta polega na kontrolowanym dodawaniu z biurety roztworu tzw. **titranta** (o ściśle określonym stężeniu) do roztworu związku badanego zwanego **analitem**. W przypadku miareczkowania alkacymetrycznego analitem jest roztwór kwasu lub zasady, a titrantem roztwór odpowiednio zasady lub kwasu. Cały proces miareczkowania polega na dodawaniu titranta, aż do momentu całkowitego zobojętnienia analitu, który to proces biegnie zgodnie ze znanymi reakcjami zobojętnienia. Punkt, w którym nastąpiło całkowite zobojętnienie kwasu lub zasady nazywamy **punktem równoważnikowym (PR)**. Do określenia punktu równoważnikowego wykonuje się wykres zależności pH roztworu analitu (odczytanego z pH-metru) od objętości zużytego titranta odczytanego ze skali biurety. W przypadku, gdy analitem i titrantem jest jednoprotonowy kwas i jednowodorotlenowa zasada, punkt równoważnikowy znajduje się przy pH równym 7, powyżej 7 lub poniżej 7. Wszystko zależy od tego, czy powstająca w punkcie równoważnikowym sól jest solą hydrolizującą. Poniżej przedstawiono rysunek jednego z przeprowadzonych miareczkowań oraz cztery wykresy $\text{pH} = f(V_{\text{titranta}})$.

Zadanie 19. (1 pkt)

Korzystając z informacji wstępnej **napisz wzór sumaryczny titranta oraz analitu**, który był przedmiotem tytułowego miareczkowania alkacymetrycznego.

Titrant: .....

Analit: .....

Zadanie 20. (1 pkt)

Który z wykresów z informacji wstępnej przedstawia prawidłowy wykres zależności pH roztworu analitu od objętości dodanego titranta dla przeprowadzonego miareczkowania?

Prawidłowy wykres to: .....

Zadanie 21. (1 pkt)

Przeprowadzono miareczkowanie 40 cm^3 analitu o stężeniu $0,11 \text{ mol/dm}^3$ roztworem titranta o stężeniu $0,22 \text{ mol/dm}^3$. **Oblicz pH roztworu analitu** w momencie, gdy dodano 15 cm^3 roztworu titranta. Wynik podaj z dokładnością do dziesiętnych części.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

.....

Informacja wstępna do Zadań 22 – 23.

Do reaktora o **objętości 2 dm^3** wprowadzono 9 moli NOBr. Reaktor szczelnie zamknięto i ogrzewano do temperatury T, aż układ osiągnął stan równowagi przedstawiony poniższym równaniem reakcji:

Stała równowagi tej reakcji (K_c) w temperaturze T wynosi 0,36.

Zadanie 22. (2 pkt)

W stanie równowagi stwierdzono, że stężenie NO w reaktorze wynosiło 2 mol/dm^3 .

Oblicz **stężenia molowe** pozostałych reagentów w stanie równowagi.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Oceń jak poniżej wypisane zmiany wpłyną na wartość stałej K_c oraz na wydajność otrzymywania NO w tej reakcji. Użyj jednego z poniższych stwierdzeń:

nie zmienia się, zwiększy się, zmniejszy się

Czynnik	Wartość stałej K_c	Wydajność otrzymywania NO
wzrost temperatury		
dodatek bromu do układu		

Zadanie 24. (2 pkt)

Zaprojektuj dwa doświadczenia, w których wykażesz, że miedź jest bardziej aktywna niż srebro podczas reakcji w roztworach wodnych. W tym celu wypisz wszystkie potrzebne odczynniki, narysuj schematyczny rysunek, napisz równanie/równania zachodzącej reakcji/zachodzących reakcji oraz napisz obserwację.

a.) Odczynniki:

.....

b.) Schematyczny rysunek:

c.) Równanie reakcji / równania reakcji w formie cząsteczkowej:

.....

.....

d.) Obserwacje:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (1 pkt)

W miarę rozwoju chemii i syntezy chemicznej coraz to nowych związków, zaciera się powoli granica pomiędzy związkami nieorganicznymi a organicznymi. Jednak w przypadku prostych związków węgla możemy je w sposób umowny podzielić na związki organiczne i nieorganiczne. **Podziel poniższe związki węgla na związki organiczne i nieorganiczne wpisując je w odpowiednie miejsca w tabeli:**

CH_4 , CO_2 , HCOOH , CaC_2 , $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$, HCN , Na_2CO_3 , $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$, CO , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, Al_4C_3

Związki organiczne	Związki nieorganiczne

Zadanie 26. (2 pkt)

W celu stwierdzenia, czy dany związek organiczny, o możliwym wzorze rzeczywistym $\text{C}_x\text{H}_y\text{O}_z$ zawiera w swojej strukturze atomy tlenu spalono całkowicie 0,90 g tego związku (w nadmiarze tlenu) uzyskując w warunkach normalnych 1,40 dm³ CO_2 oraz 1,35 g wody. W obliczeniach przyjmij następujące wartości mas molowych: $M_{\text{C}} = 12 \text{ g/mol}$, $M_{\text{H}} = 1 \text{ g/mol}$, $M_{\text{O}} = 16 \text{ g/mol}$.

a.) Dokonaj odpowiednich obliczeń i na ich podstawie odpowiedz, czy spalony związek zawierał w swojej strukturze atomy tlenu.

Obliczenia:

W poniższym zdaniu podkreśl właściwą odpowiedź:

W cząsteczce spalonego związku (*był / nie był*) obecny tlen.

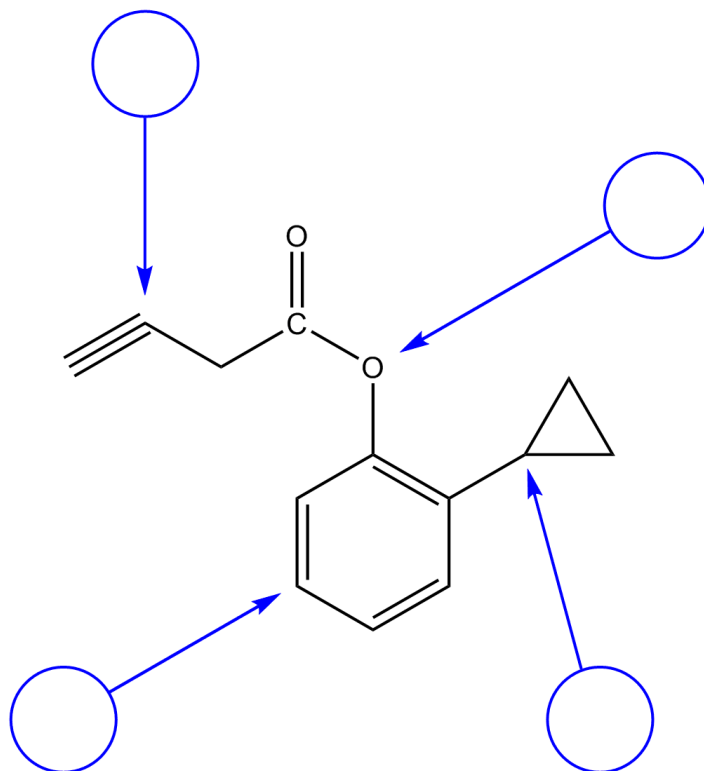
b.) Wiedząc, że wzór empiryczny powyższego związku jest jednocześnie jego wzorem rzeczywistym oraz wiedząc, że w strukturze tego związku jest tylko jeden IV-rzędowy atom węgla, narysuj wzór strukturalny i podaj nazwę systematyczną spalonego związku.

Nazwa systematyczna: .....

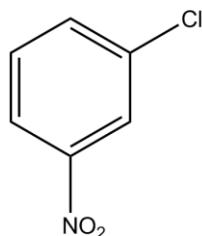
Zadanie 27. (2 pkt)

Określ hybrydyzacje wskazanych strzałką atomów wpisując: sp , sp^2 , sp^3 przy odpowiedniej strzałce:

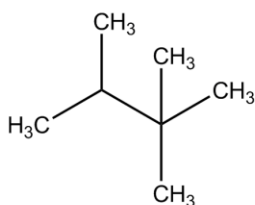

Zadanie 28. (3 pkt)

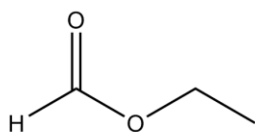
Do każdego z poniższych związków dorysuj odpowiedni izomer (w formie wzoru strukturalnego lub półstrukturalnego lub strukturalnego wzoru szkieletowego):

izomery położenia podstawnika

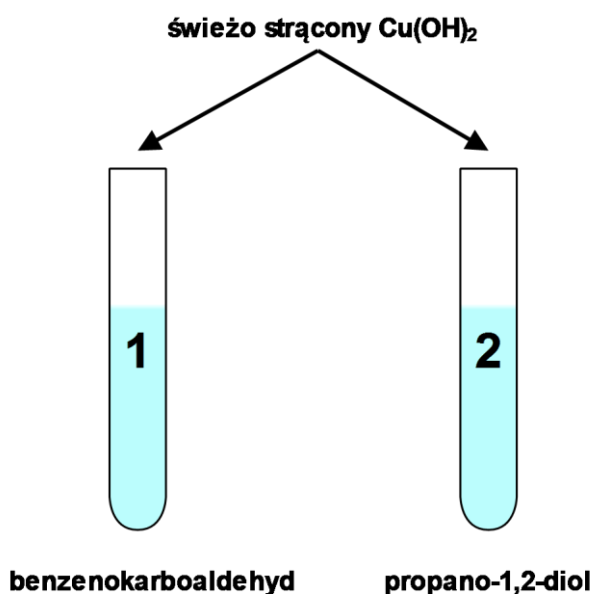
izomery szkieletowe

izomery grup funkcyjnych

Zadanie 29. (2 pkt)

Poniżej przedstawiono rysunki dwóch doświadczeń. Najpierw doświadczenie przeprowadzono w temperaturze 20 °C a następnie temperaturę podniesiono do 60 °C. Zakładając, że kompleksy miedzi(II) są trwałe w temperaturach do 70 °C, wpisz odpowiednie obserwacje do tabeli:

Numer probówki	Obserwacje w temperaturze 20 °C	Obserwacje po podniesieniu temperatury do 60 °C
1		
2		

Zadanie 30. (2 pkt)

Uporządkuj poniższe związki zgodnie z rosnącym charakterem kwasowym (teoria Brønsteda).

rosnąca kwasowość

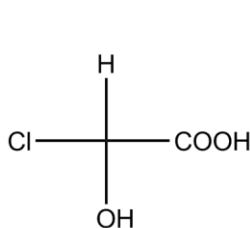
Wypisz z podanego zbioru związki, które zmieniają w roztworze wodnym zabarwienie uniwersalnego papierka wskaźnikowego z barwy żółtej na czerwoną lub różową:

Lista związków, które w roztworze wodnym zmieniają barwę papierka wskaźnikowego z żółtej na czerwoną lub różową:

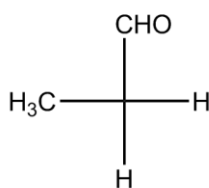
.....

Zadanie 31. (1 pkt)

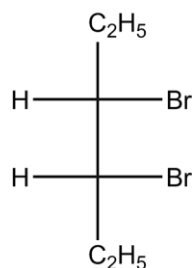
Poniżej napisz numery związków, które są chiralne.

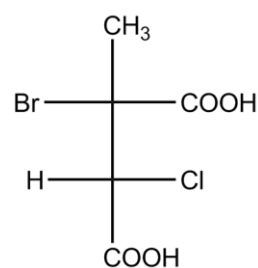
1

2

3

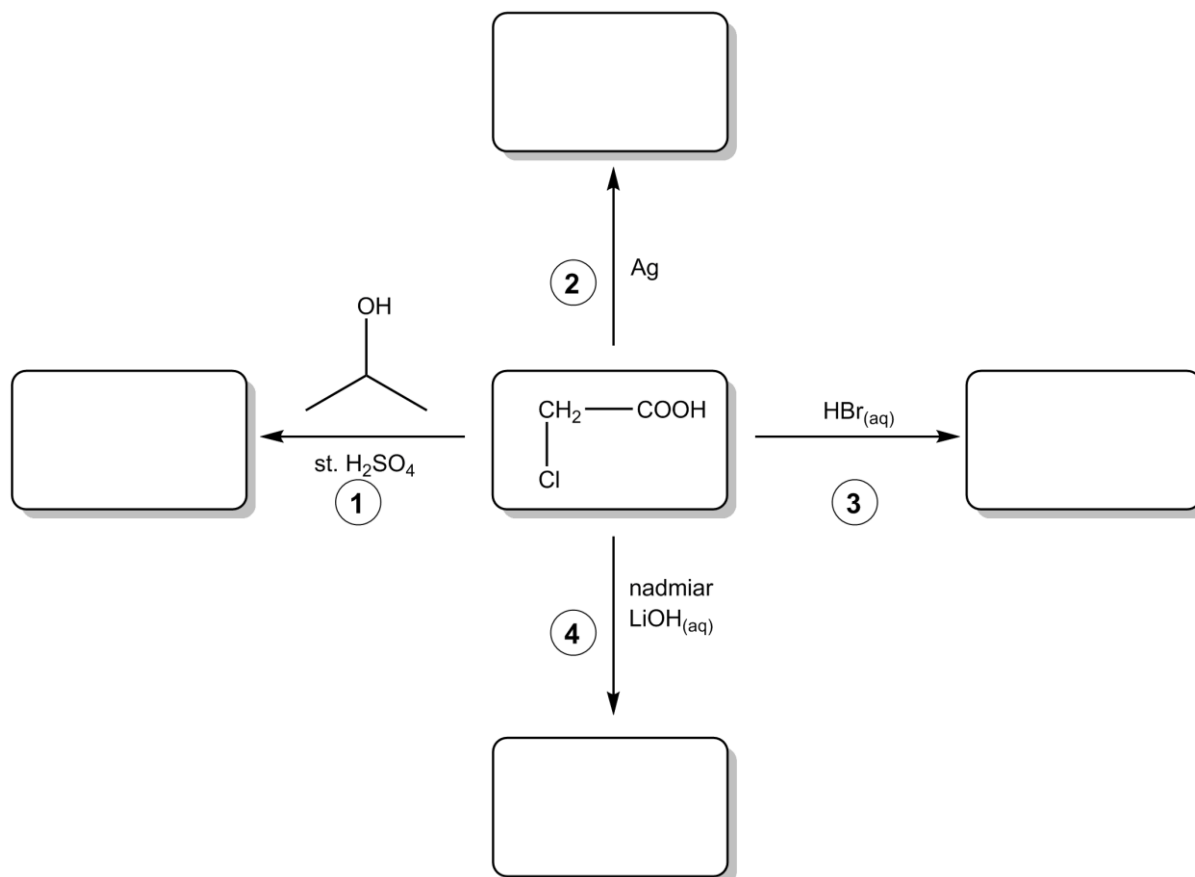
4

Chiralne są: .....

Informacja do Zadań 32 - 36

Kwas chloroetanowy (chlorooctowy) jest pochodną kwasu etanowego (octowego), w cząsteczce którego jeden z atomów wodoru grupy metylowej został zastąpiony atomem chloru. W większości reakcji kwas chlorooctowy zachowuje się tak samo jak proste, niepodstawione kwasy karboksylowe, jednak w reakcji z pewnymi związkami wykazuje cechy podobne do halogenopochodnych alkanów. Kwas chlorooctowy jest zarówno kwasem Brønsteda (może być donorem protonu) jak i kwasem Arrheniusa (po wprowadzeniu do wody zwiększa stężenie jonów H^+). Jego charakter, jako kwasu Brønsteda (większa lub mniejsza zdolność do oddawania protonu) i Arrheniusa (większe lub mniejsze obniżanie pH roztworu wodnego) jest jednak inny, niż kwasu octowego i wynika z obecności atomu chloru w strukturze kwasu chlorooctowego.

Na kwas chlorooctowy podziałano różnymi substancjami, których wzory umieszczono na poniższym schemacie (numery doświadczeń 1-4).

Zadanie 32. (1 pkt)

Napisz numery doświadczeń, w których nie zaszła reakcja.

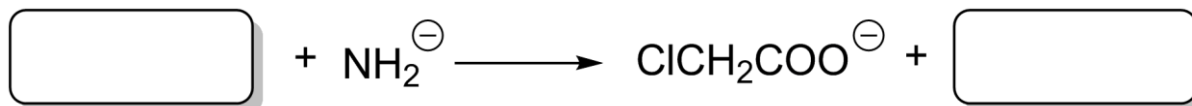
Reakcja nie zaszła w doświadczeniu/doświadczeniach: .....

Zadanie 33. (2 pkt)

Zapisz w formie cząsteczkowej równania reakcji zachodzących podczas doświadczenia.
Związki organiczne zapisz za pomocą wzorów półstrukturalnych.

Zadanie 34. (1 pkt)

Kwas chlorooctowy może pełnić rolę kwasu Brønsteda. Dokończ poniższy schemat, wpisując wzory półstrukturalne lub sumaryczne odpowiednich substancji, aby w równaniu były obecne dwie sprzężone pary.

Zadanie 35. (1 pkt)

Podkreśl właściwy wyraz w każdym z poniższych zdań:

Kwas chlorooctowy jest (słabszym / mocniejszym) kwasem Brønsteda niż kwas octowy.

Przy tych samych stężeniach wodnych roztworów kwasów chlorooctowego i octowego, roztwór kwasu chlorooctowego będzie miał (niższą / taką samą / wyższą) wartość pH.

Zadanie 36. (1 pkt)

Wyjaśnij, jak obecność atomu chloru w strukturze kwasu chlorooctowego wpływa na jego moc w porównaniu z kwasem octowym i czym to jest spowodowane.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 37. (1 pkt)

W celu ustalenia sekwencji i resz aminokwasowych pewnego tetrapeptydu A–B–C–D (różne litery mogą oznaczać różne lub te same reszty aminokwasowe) przeprowadzono szereg doświadczeń, których wyniki są następujące:

- w roztworze otrzymanym po całkowitej, nieselektywnej hydrolizie tetrapeptydu stwierdzono obecność tylko Tyrozyny, Alaniny i Glicyny.
- w wyniku selektywnej hydrolizy reszty *N*-końcowej tetrapeptydu, otrzymano optycznie czynny aminokwas oraz optycznie czynny tripeptyd. Wyizolowany aminokwas pod wpływem stęż. HNO_3 przybrał żółte zabarwienie.
- w wyniku selektywnej hydrolizy reszty *C*-końcowej tetrapeptydu, otrzymano optycznie czynny aminokwas oraz optycznie czynny tripeptyd. Wyizolowany aminokwas pod wpływem stęż. HNO_3 nie zmienił zabarwienia.
- W wyniku jednoczesnej hydrolizy reszty *N*-końcowej oraz *C*-końcowej tetrapeptydu otrzymano dwa optycznie czynne aminokwasy oraz optycznie nieczynny dipeptyd.

Na podstawie wyników przeprowadzonych doświadczeń ustal i zapisz sekwencję badanego tetrapeptydu. Sekwencję zapisz od *N*-końca do *C*-końca stosując trzyliterowe skróty odpowiednich reszt aminokwasowych.

Sekwencja tetrapeptydu: .....

Zadanie 38. (1 pkt)

Sacharydy, które wykazują pozytywny wynik próby Tollensa i Trommera noszą nazwę cukrów redukujących. **Z poniższej listy wpisz do tabelki wyłącznie cukry redukujące.**

D-mannoza, L-glukoza, laktoza, D-fruktoza, sacharoza, celobioza, celuloza, maltoza

Cukry redukujące

Zadanie 39. (1 pkt)

Uzupełnij poniższy wzór Fischera tak, aby przedstawiał **L-glukozę**.

